

ENRIKE ELIZETXEAK

Enpleatzen ez bada
gazte dala neska,
pasa bearko ditu
makiña bat kezka,
burutik zoraturik
senargairik ez ta...
Orra azkenerako neskarren festa!

Arpegi zimur, begi zorrotzak,
besterank ortz ta agiñak,
ezurak gogor eta gañera
ankak ez daude ariñak;
ille txuria, naiz beltzatutzen
egin naiko alegiñak,
askok dituzten muño ederrak
dirade bestek egiñak.

Gaztetasuna pasatzen dute
zartzaroko esperantzan,
gero oiekin zer gertatzen dan
orra emen garbi esan:
senargairikan ez dala etsita
beti dabiltza elizan,
gure Jainkoak triste oientzat
zerbait kupida izan dezan.

Penarik aski izaten dute
denbora joan ondorean,
baiña alegiña egiten dute
desenkusatu naiean;
galdetu ezkeru zergatik dauden
orren bizia tristean,
diote: "Ezkondutze baten faltean".

Bat bakarrikan ez det bereizten
berdiñak dirade denak,
nai duten ura ez egitean
biurtzen dira zitalak;
ondo bizitzen ez diote uzten
beren ernegazio txarrak,
olakuakin ezkondu ezkeru
zer inpernua senarrak!

Ez dira erraz ezagutuzten
izketan ai diranean,
lengo kontuak aundiak dira
beti oien mingañean;
jostaketa bat ezin sufritu,
ain daude umore txarrean,
norbaitek ezer esaten badu
or dijoaz marmarrean.

Orien jabe egiten dana
dago txit errukigarri,
bear dan pake ordeztu etxean
gerra izango da sarri;
bere erara beti utzi bear
pakea nai badu jarri,
bestela arrazoi txarrak oso maiz
entzungo ditu ugari.

Itz legunakin ta par-irrian
kanpoan dira ibiltzen,
oien barrenak nolatan dauden
ez da erraz ezagutzen;
aspertu eta diradenean
etxera allegatuzten,
arrazoi gabe okasiua
nolanai dute sortuzten.

Beti elizan eta errietan
da beren afiziua,
orientzako egiñak dira
meza ta prozesiua,
bederatziurren, errosario,
sermoi ta konfesiua;
ta elizatik atera orduko
ere murmuraziua.

Neskatx-mutillak kale-iskiñan
izketan ari badira,
murmuratuaz denbora dute
pasatzen ara begira,
esanik onla: “Ajolgabeak
lotsatzen ere ez dira,
orrelakuak joango dira
inpernuaren erdira”.

“Mutillen batek kalean neri
itza egingo balira,
kopeta illundu ta alde egingo
nuke beste alderdira”.
Bañan alperrik orlako ametsak
egiten aritzen dira,
oiek kalean ikusi eta
nork begiratu arpegira?

Senargai asko zituzten denak
gazte denboran aukeran,
bañan eztuten sartu nai izan
Markos santuan balleran;
naiago zuten bizi ezkongai
gurasoen bazterrean...
Ez det sinisten; iñork ote du
izan bat bizi guztian?

Monja joateko gogorikan ez,
ta iñor ez ezkontzeko,
bein izan zuen gazte bat bañan
etzan diña beretzako;
ondo bizi nai, ez dago ori
emen penak sufritzeko
ta sufrimentu oien bitartez
zerua irabazteko.

Ezkontzen bada pobre batekin
asko bear du ikusi,
baña ez du nai mundu onetan
ibilli, al badu, itsusi;
bere denboran ikusi eta
asko du orrek ikasi,
neskazar oiek izaten dute
gordia franko malizi.

Astean iru edo lau aldiz
geinak dira konfesatzen,
nere artean amaika bider
egoten naiz pentsatzen
zer esatera apaizagana
orren maiz diraden joaten;
ta bereala zait gogoratzen:
mingaiña dute dantzatzen!

Elizatikan atera eta
batutzen dira elkarrekin,
oriengana joan liteke
zerbait nai duena jakin!
zeru ta lurrak nasten dituzte
beren mingaiñ luzeakin,
biamonean konfesatzeko
lana franko dute egin.

Gaizki ematen dute munduan
oik bezelako loreak,
uste dezute gazte ta edertu-
ko zaituztela aireak?
monja ezin bialdurikan
dabiltz neskatz gazteak,
askoz ohea litzake berak
baleude antxen gordeak.

Neskazarretan badirade, bai
ongi bizi direnak,
baña oso gaizki oraiñ artean
bizitzen dira geienak;
jende guztia ikaratzen du
neskazarren izenak,
erne, mutillak, ez bada ezkondu
maiz izan zerbait dutena.

Neskazarren azken bizia
da oso penagarria,
atetik ate askok eskean
pasatzen dute erria,
iñork ez ditu ikusi naita
gaixo oien mixeria!...
neskatx gazteak, San Antoniori
jaso lenbailen begia!

JOXEPA ANTONIK

Ez nuben bada pentsamendurik
zuri bertsuak jartzeko,
bañan lagunak esan dirate
isillik ez egoteko;
motiborikan ez degu eman
zu orrela mintzatzeko,
ez diran gauzak esan dituzu,
miña da minberatzeko

Ibaizabal'en sari txiki bat
irabazteagatikan,
gogora etorri zaizun guztiya
esan duzu gugatikan;
nik esan bear banu,
zaude gaur guregatikan,
zu sendatzeko sendagarririk
etzan iñungo botikan.

Zenbait alditan zu sendatzeko
egin ditugu errezuak,
pena aundiya ematen zigun
emazte eta gurasuak;
zeñek pensatu zuk gure kontra
orrela jartzia bertsuak?
ez gera bada zuk uste dezun
beziñ enbidiosuak.

Gu ernegatzen bizi gerala
senargairikanen ez ta,
nere lagunen artean beintzat
orrelakorikan ezta;
neri sinisten ez badirazu
etxian asi galdezka,
nik baño obeto emango dizu
Bizentak errespuesta.

Zure amigo batek esan du
neskazar onik eztela,
orren ederki gure gañean
egin dezute pastela;
pruebarik asko berak baditu
ori egiña eztela,
gure moduko persona ez da,
esango nuke bestela.

Gazteak monja juan dirala ta
gaur kulpa neskazarrari,
zure partetik nai gaituzula
danok erritik biali;
bokaziyo ori ez bazeukaten
zertarako ala ibilli?
lagundutzia zuten etxean
aitari eta amari.

Neskazarren izenak denak
ditubela ikaratzen,
oriyen jabe egiñ ezkeru
egongo dela erretzen,
zerbait dutenak izanagatik
ez asteko oiek artzen...
guretzat beste disparaterik
ez al zaizu gogoratzen?

Eskian dela esan diguzu
geienan errematia,
ezta seguru ezkonduak e
bide ortara ez juatia;
ia ikusi degun ezkeru
gaur zure borondatia,
eskusatuko degu jotzia
zure etxeko atia.

Etzait gustatzen relijiyoko
gauzak autan ibiltzia,
errespetoko gauza guztiyak
serio tratatutzia;
arriturikan gelditu gera
zu orrela mintzatzia,
esperatzen det oinbesterekin,
Enrike, konprenditzia.

Erreterriako Udala – Herria Ezagutzen

Edadexoko nere lagunak
nai nituben anparatu,
oriyei gusto emateagatik
ditut ordañak bueltatu;
nai badituzu *Ibaizabal* en
oiek ere kopiatu,
eta saririk ematen badu
gutaz ere akordatu.